

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

ПЛАН

- Оля** 1. Загальна характеристика лексики сучасної української літературної мови.
- Активна й пасивна лексика.
 - Характеристика лексики за стилістичними ознаками.
 - Загальновживана й спеціальна лексика.
- Маркіян Г.** 2. Склад української мови з погляду походження.
- Віка** 3. Типові порушення лексичних норм.
- Назар** 4. Синонімія в сучасному мовленні.
- Софія** 5. Антонімія у професійному мовленні.
- Олена** 6. Омонімія: її особливості та специфіка використання у професійному мовленні.
- Андрій** 7. Пароніми. Точність слововживання.

ЗАВДАННЯ

Оля **Завдання 1.** Виділіть з-поміж поданих однозначні слова. Користуючись тлумачним словником, встановіть їхнє значення та значення багатозначних слів.

Аксіома, баян, братися, будувати, вегетаріанець, вигук, вистава, виставляти, віртуоз, дієслово, добрий, з'являтися, знати, знищувати, зрадливий, зручний, зубр, зупиняти, іграшка, ім'я, красень, малий, метафора, мікроб, мужній, належний, проворний, реклама, рекорд, ремісник, ретуш, сарказм, сивий, тангенс, тариф, тема, тембр, теорія, товариство, ямб.

Віка **Завдання 2.** До запропонованих українських слів і словосполучень доберіть іношомовні відповідники, розкрийте значення слів, походження дібраних.

Переселення, ввіз товарів, повідомлення, передовий, заохочувати, обмеження, переважати, народний, подарунок, діловитість, не гайно, воєначальник, подорож по морю, душевні переживання, всесвіт, важкий, багатозначний, згуртований, договір, звичайний, терпимий до чужих думок, захисник, предмет думки, нарада фахівців, пояснення, доля, з'їзд.

Маркіян Г. **Завдання 3.** Доберіть українські відповідники до чужомовних слів.

Абориген, автономія, авторитарний, аграрний, агломерація, аномалія, анулювати, апартаменти, бартер, басейн, вентиляція, глобальний, дефіцит, грот, диктатура, диспропорція, дисперсний, еквівалентний, експорт, еміграція, іноземець, інгредієнт, комфорт, конденсувати, корпорація, круїз, кур'єр, ландшафт, локальний, ліквідація, меркантильний, міграція, пан'європейський, периферія, прайс, пріоритет, публічний, резерв, рецидив, рекреація, рентабельний, репродукція, транзит, туризм, турист, факультативний, шанс, штиль.

Андрій **Завдання 4.** Поясніть значення слова *гострий* у поданих словосполученнях. Відповідь перевірте за словником.

Гострий кут, гостра сокира, гостра страва, гострий язик, гостра розмова, гострий предмет, гострий погляд.

Олена **Завдання 5.** Доберіть синоніми до виділених слів у словосполученнях, з'ясуйте, що об'єднує і розрізняє дібрані слова.

Щира розмова, **чепурний** будинок, **завзятий** чоловік, **безмежний** степ, **крихітне** зерно, **сосновий ліс**, **розмова** між друзями, центральна **площа**, далекий **шлях**, щаслива **молодість**, цікава **промова**, глибока **криниця**, веселий **балакун**, **обороняти** країну, **плаче** дитя, **видніється** село, **одужувати** швидко, **мандрувати** по світу, **іти** вулицею, **пишатись**

батьками, керувати підприємством, уникати зустрічі, зачарувати присутніх, працювати разом, сонце світить ясно, перебувати рядом, розмовляти тихо, спочатку подумай, сміятися радісно, жити суцужне.

Софія **Завдання 6.** До запропонованих слів доберіть антоніми, утворені за допомогою префіксів.

Багатолюдний, відцвітати, смачний, гармонійний, відлетіти, недооцінка, заходити, одягання, вхід, легальний, обдарований, забігти, озброєний, розбігтися, уважний, принести, хмарний, роздягнений, перебирати, обмежений, залазити, грамотний, заїжджати, закривати, підійти.

Завдання 7. За допомогою словника паронімів з'ясуйте значення слів.

абонемент — абонент, автономія — автономність, адміністративний — адміністраторський, аналогічний — аналогічний, анотація — нотація, ароматизований — ароматичний — ароматний, бретонці — британці, валлійці — валлони, відтинок — відтінок, візуальний — візуальний, гарантійний — гарантований, голландка — голанка, грабувати — гребувати, дельфінарий — дельфіній, дієтичний — дієтетичний, допускати — припускати, дружний — дружній, кваліфікаційний — кваліфікований, квартирка — кватирка, культовий — культівський, ліфтер — ліхтер, метеорологія — метрологія, мимохідь — мимохіть, професійний — професіональний, сієста — фієста, спеціалізований — спеціальний, тактичний — тактовний, телефонізувати — телефонувати, фамільний — фамільярний, хронікальний — хронічний — хронологічний, черкаси — черкеси.

Завдання 8. Відредагуйте запропоновані словосполучення, речення. Зверніть увагу на суржикізми.

Не хватає часу, мені все рівно, смотрова площада, поштова відкритка, вирішили єдино душно, жерстянка, забастовка, кльова практика, здача, кароче, командировка вийшла крута, лишній раз переконуюся, у нього м'який характер, податкові льготи, іти пішком, смілий поступок, прививка од грипа, бодрий, виключатель, возмушатись, чуть-чуть, додати води, стояти впритик, тоже ловкий хлопець, мусорозвалка, приймав участь, захистний імунитет, важні факти, семеро комп'ютерів, згідно плану, потерпіти неудачу, частий учасок, здавати екзамени, самий найактивніший, рішитися на вчинок, речаг току, суровий завідующий.

благі наміри, користуватися попитом, приступити до роботи, на перших порах, на повному серйозі, справитися із завданням, накладною платою, в порядку виключення, давати добро, добрий по натурі, зупинитися на проблемах, зустрічаються помилки, першим ділом, чин чином, упускати з виду, благоустроїти територію; бродити вуличками; буду вчилася; її відповідь вартує самої вищої оцінки; вести себе ввічливо; взяв себе в руки; вибачати сина; я вибачаюся; вижимати соки; книга вийшла на багатьох мовах; виключати струм; виписувати газети; відкриємо книжку; документ включає важні відомості; вступив у силу закон; давайте повернемося, давайте назвемо ціни; ти даш мені поїсти?; жаліти за втраченими літами; завойовувати незалежність; закрито на перерив; знімати квартиру; дівчина ледве зробила ковток; тобі йде ця сукня; треба лягти на обслідування; у магазині мається великий вибір одягу; які мають чимало йоду; де б навчилися цій професії; нажати на клавішу; наступила тиша.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антисуржик. Вчимось ввічливо поводитись і правильно говорити : [навч. посіб.] / [О. Сербенська, М. Білоус, Х. Дацишин та ін. ; за заг. ред. О. Сербенської]. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. — 258 с.
2. Бабиц Н.Д. Основи культури мовлення / Н. Д. Бабиц. — Львів : Світ, 1990. — 232 с.
3. Ботвина Н.В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування / Н. В. Ботвина. — К. : АртЕк, 2000. — 190 с.
4. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : навч. посібник / Т.Б. Гриценко. — К. : Центр навчальної літератури, 2005. — 533 с.

5. Дороніна М. Культура спілкування ділових людей / М. С. Дороніна. – К. : КМ Academia, 1998. – 191 с.
6. Загнітко А. П. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування / А. П. Загнітко, І. Г. Данилюк. – Донецьк : БАО, 2005. – 480 с.
7. Мацюк З. О. Українська мова професійного спілкування : навч. посібник / З. О. Мацюк, Н. І. Станкевич. - Друге вид. – К. : Каравела, 2007. – 352 с.
8. Мацько Л.І. Культура української фахової мови : навч. посіб. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К. : Академія, 2007. – 360 с.
9. Пономарів О. Д. Культура слова : Мовностилістичні поради : навч. посібник для студ. гуманіт. спец. вищих закладів освіти / О.Д. Пономарів. – К. : Либідь, 1999. – 238 с.
10. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : монографія / Я. Радевич-Винницький. – Львів : СПОЛОМ, 2001. – 223 с.
11. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення : навч. посібник / С. В. Шевчук. – К. : Літера, 2000. – 480 с.